

Студент 4 курсу
факультету економічної інформатики ХНЕУ

ДЕПОЗИТИ ЯК РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БАНКІВ

Анотація. Досліджено актуальні питання, пов'язані з механізмом формування ресурсної бази банків України, а саме: розглянуто депозитну політику банків як основну стратегію щодо залучення банківських ресурсів, наведено фінансові показники, які характеризують діяльність банківського сектору.

Аннотация. Исследованы актуальные вопросы, связанные с механизмом формирования ресурсной базы банков Украины, а именно: рассмотрена депозитная политика банков как основная стратегия по привлечению банковских ресурсов, приведены финансовые показатели, которые характеризуют деятельность банковского сектора.

Annotation. The paper studies the topical issues connected with the formation of mechanism of banks resource base in Ukraine, namely: the deposit policy of banks is considered as the main strategy for attracting bank resources, financial indicators which characterize activity of the banking sector are given.

Ключові слова: банк, депозитна політика, ресурсна база.

У сучасних ринкових умовах господарювання виникнення економічно самостійних банків та побудова дворівневої банківської системи сприяли істотній зміні характеру банківських ресурсів.

У зв'язку із цим успішний розвиток і ефективне функціонування банку неможливе без детально відпрацьованої та економічно обґрунтованої депозитної політики, що враховує обрані пріоритети подальшого зростання і поліпшення якісних показників діяльності банку, особливості його клієнтів, соціально-економічні умови, в яких здійснюється банківська діяльність. Це вимагає перегляду підходів, покладених в основу формування та оцінки депозитної політики [1].

Питаннями банківської системи, зокрема ресурсної політики банків, займалися такі провідні іноземні вчені, як: Е. Гілл, Дж. Едвін, Б. Едрадс, Дж. Розмарі Кемпбелл, Р. Котлер, Е. Рід, Ж. Рівуар, П. С. Роуз, Д. Синк та ін. Але дослідження зарубіжних вчених не завжди можна адаптувати до сучасного стану банківської системи країни, оскільки переважна більшість висновків цих економістів не відповідає умовам діяльності банків в Україні [2].

У нашій країні дослідження в банківській сфері здійснювали такі провідні вчені, як: Васюренко О. В., Лаврушин О. І., Царьков В. А., Мороз А. М. У їхніх роботах проаналізовано проблеми банківської системи, досліджено основні проблеми ресурсної політики, проаналізовано сучасні методи управління ресурсами банку. Однак наявні наукові роботи не дають повної відповіді на всі питання, пов'язані з формуванням досконалої ресурсної політики банків [2].

Ресурсна база банку складається з власних, залучених та запозичених коштів. Така структура засобів визначається специфікою посередницької діяльності банку, яка полягає в залученні заощаджень фізичних та юридичних осіб із їх подальшим наданням іншим суб'єктам фінансового ринку на умовах повернення, платності та терміновості [3].

Серед залучених ресурсів використовуються як традиційні для банків України, так і нові для них види ресурсів. До перших належать кошти підприємств, організацій, установ та населення на рахунках у банку. Поява другого виду ресурсів пов'язана із залученням банків у нові для них сфери діяльності – операції з цінними паперами, факторингові, лізингові та інші операції. Це спричинило включення до складу банківських ресурсів не тільки грошових коштів у національній та іноземній валютах, але й цінних паперів, майна і пов'язаних із ним майнових прав [2].

До визначення сутності депозитної політики банку не можна підійти однозначно, оскільки вона змінюється залежно від її суб'єкта. Депозитна політика є стратегією і тактикою банку щодо залучення коштів клієнтів на зворотній основі.

Депозитна політика банку повинна включати:

розробку стратегії для здійснення діяльності банку щодо залучення коштів у внески, засновану на всебічному дослідженні ринку, тобто аналіз навколишнього фінансового середовища, місця й ролі банку у сфері залучення коштів, діагностику і прогнозування;

формування тактики комерційного банку щодо розробки, пропозиції і просування нових банківських депозитних продуктів для клієнтів (у галузі товарної, цінової, збутової та комунікаційної політики);

реалізацію розробленої стратегії та тактики;

контроль за реалізацією політики та її ефективністю;

моніторинг діяльності комерційного банку щодо залучення коштів.

Депозитна політика повинна відповідати наступним вимогам:

економічної доцільності;

конкурентоспроможності;

Кожен з етапів формування депозитної політики банку безпосередньо пов'язаний з іншими і є обов'язковим для формування оптимальної депозитної політики і правильної організації депозитного процесу. У процесі розробки механізму депозитної політики банку беруть участь різні структурні підрозділи банку. У контексті даного питання також необхідно зазначити, що важливим фактором, який визначає ліквідність банку, є якість його депозитної бази. Критерієм якості депозитів є їх стабільність. Чим більш стабільна частина депозитів, тим вища ліквідність банку, оскільки в цій частині акумульовані ресурси не залишають банк. Збільшення стабільної частини депозитів знижує потребу банку в ліквідних активах [4].

Згідно з аналітичним звітом UCRA, банківська система України за результатами діяльності в I півріччі 2012 року сприяла посиленню конкуренції на ресурсному ринку, що спричинило зростання процентних ставок за депозитами й подорожчання міжбанківських ресурсів. Сформована ситуація частково стала наслідком скорочення припливу нових депозитів у банківський сектор, а також збереження жорсткої політики НБУ, який кредитував банки вкрай обмежено.

Власний капітал станом на 01.07.2012 р. (162,0 млрд грн; приріст з початку року склав 6,56 млрд грн) формує 14,7 % пасивів банківської системи. Статутний капітал банківської системи в I півріччі збільшився із 7,6 млрд грн до 179,5 млрд грн. Згідно з даними НКЦПФР, у I півріччі було зареєстровано 27 емісій акцій з метою збільшення капіталу банків на суму 7,82 млрд грн (капітал збільшували переважно банки з українським капіталом).

Це дозволило вийти на позитивний фінансовий результат за наслідками півріччя, незважаючи на високу чутливість доходів банків до ситуації в економіці, грошово-кредитної та валютно-курсової політики в країні, зміни в законодавстві, а також платоспроможність окремих компаній і стан галузей економіки. Банківський сектор у цілому досить капіталізований, хоча все ще має високу вразливість до зовнішніх чинників. Велика частина банківських установ орієнтована на внутрішній ресурс спочатку, або переорієнтовується на нього із зовнішніх ринків через нестабільність останніх. При цьому внутрішньодержавні депозити також мають високу волатильність залежно від економічної та політичної ситуації [1].

За період з 01.10.2011 р. до 01.10.2012 р. населення розмістило найбільше грошей на депозитах Приватбанку. За цей період загальний обсяг строкових депозитів населення виріс більш ніж на 11 млрд грн. На другому місці Ощадбанк України, який збільшив портфель строкових депозитів фізичних осіб на 3,5 млрд грн. Простежується вміння активно залучати клієнтів, добре налагоджена система утримання старих клієнтів.

Майже на 3 млрд грн виросли портфелі строкових депозитів фізичних осіб за минулі дванадцять місяців в Дельтабанку і Ощадбанку Росії. На даний момент Дельтабанк дуже активно залучає депозити. Його рекламна кампанія не припиняється, як і його політика платити високі ставки за депозитами. А ось Ощадбанк Росії бере своїм іміджем. У цього банку ставки нижчі, ніж у Дельтабанку. Але сама назва дає впевненість українцям, що це солідний банк.

Щодо інших великих банків, загальна сума строкових депозитів населення за період з 01.10.2011 по 01.10.2012 р. зросла на: майже 2,5 млрд грн в Альфа-банку, 1,8 млрд грн в Укрексімбанку, близько 1,5 млрд грн в ОТП банк і банку "Фінанси і кредит", 1,3 млрд грн в Укрсоцбанку. На 2,2 млрд грн виросла загальна сума строкових депозитів фізичних осіб у ВіЕйБі Банку за минулі дванадцять місяців.

У банку "Форум" за період з 01.10.2011 р. до 01.10.2012 р. загальна сума строкових депозитів фізичних осіб зменшилася майже на 1,5 млрд грн (позначився процес продажу банку). Крім банку "Форум", зменшилася сума строкових депозитів і в Укрсиббанку майже на 600 млн грн, а у Промінвестбанку сума строкових депозитів населення зменшилася більш ніж на 1 млрд грн [5].

Таким чином, формування ресурсної бази включає в себе не тільки залучення нової клієнтури, а й постійну зміну структури джерел залучення ресурсів, яка є складовою частиною гнучкого управління активами і пасивами комерційного банку. Ефективне управління пасивами визначає можливості здійснення активних операцій банку, а тому передбачає здійснення грамотної депозитної політики, в основу якої покладена підтримка необхідного рівня диверсифікованості, забезпечення можливості залучення грошових ресурсів з інших джерел і підтримка збалансованості з активами за термінами, обсягами і процентними ставками [2].

Наук. керівн. Молдавська О. В.

Література: 1. <http://ucra.com.ua>. 2. <http://be5.biz/ekonomika1/r2010/01049.htm>. 3. Кравцова Г. И. Деньги, кредит, банки / Г. И. Кравцова. – Изд. 2-е. – Мн. : БГЭУ, 2007. – 444 с. 4. Материал, темы, книги, пособия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ponauke.com/dkb/044.html>. 5. <http://finance.ua>.